

Baldershage barnehage

Årsplan 2023 - 2024

små forskere i et skapende miljø

1 Innledning

Baldershage barnehage ligger i rolige omgivelser bak Plantasjen hagesenter på Strindheim. Vi er en av tre barnehager i Stiftelsen Aurora, som har som formål å drive barnehager for ansatte i SINTEF, Trondheim. I Stiftelsen Aurora jobber vi kontinuerlig for å utvikle oss slik at ressursene våre skal komme barna best mulig til gode.

Vi ønsker at både barna, foreldrene og personalet skal oppleve å ta del i et fellesskap, hvor vi deler opplevelser og drar nytte av ressursene vi har i mangfoldet vårt. Vi jobber for å ha et tett samarbeid mellom avdelingene, for å dra nytte av alle ressursene vi har.

Foruten samarbeid med de to andre barnehagene i stiftelsen Aurora (Regnbuen og Sluppen), er Baldershage barnehage aktiv i flere nettverk i Trondheim Kommune, blant annet Reggio Emilia-nettverk. Barnehagen tar årlig imot barnehagelærerstudenter fra Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH). Våren 2022 ble vi godkjent som lærebedrift og tar nå imot lærlinger. Vi jobber kontinuerlig med ulike prosjekter, kursing og videreutdanning, for å løfte kvaliteten og kompetansen i personalgruppa. Baldershage deltar også i Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage (Rekom).

Ved Baldershage barnehage har vi et sterkt faglig miljø med over 50% pedagoger og en mangfoldig personalgruppe. Vi har bl.a.:

- egen kokk
- ekstra pedagogressurs fordelt på huset, som bl.a. brukes til å settes inn ved plantid til pedagogiske leder, for å ha økt bemanning hele dagen
- kunstpedagog for å utvikle kreativiteten og kvaliteten i vårt pedagogiske miljø
- elsykler som gjør det enklere å komme seg på lengre turer med barna
- stor grillhytte inne på området vårt

Baldershage barnehage er sertifisert som Grønt Flagg barnehage.

Det siste barnehageåret har vi ferdigstilt en stor oppgradering av uteområdet, som innbyr til variert lek og stadig noe å strekke seg etter.

Barnehagen er inndelt i tre fløyer med storstua og kjøkkenet som knytter disse sammen:

- De yngste barna holder til på den ene fløya, med 1-åringene på Trøa og 2-åringene på Tunet. Det er 12 plasser på hver avdeling.
- På den andre fløya er 40 storbarn fordelt på to avdelinger. 3-og 4-åringene holder til på Kråa og Storstua, mens 5-åringene er på Randa. For barna som går siste året i barnehagen har vi en egen storklubb.
- Administrasjon med møte- arbeids- og personalrom holder til i den midterste delen av bygget, hvor også storstua og kjøkkenet er.

Vårt hovedfokus er å skape gode relasjoner mellom barn og voksne, mellom barn og mellom voksne. Relasjonell kompetanse er avgjørende for dette arbeidet som også inkluderer foreldresamarbeidet. Barndommen og samfunnet er i stadig endring. Vi kan derfor ikke forankre vår rolle som pedagog i egen barndom, og søker kontinuerlig å utvikle oss som pedagoger. Vi bruker refleksjon, vi tilstreber å være endringsdyktige og i takt med utviklingen. Vår oppgave er å istandsette barna til å bli demokratiske samfunnsborgere i en framtid vi ennå ikke vet hvordan vil bli.

Årsplanen vår er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Den gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte, med utgangspunkt i [Rammeplan for barnehager](#).

Med vennlig hilsen daglig leder,

Anita Heimstad Hanssen

2 Innhold

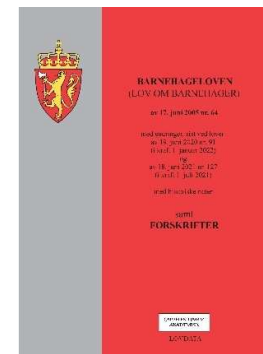
1. Innledning.....	s.1
2. Innholdsfortegnelse.....	s.3
3. Lovverk og føringer fra Trondheim kommune.....	s.4
4. Ved Baldershage barnehage.....	s.8
5. Baldershage barnehages arbeid med rammeplan.....	s.23
6. Hvordan barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet, og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogiske arbeid.....	s.32
7. Hvordan Baldershage barnehage arbeider med tilvenning av nye barn, samt ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen.....	s.37

3 Lovverk og føringer fra Trondheim kommune

Barnehagens samfunnsmandat

Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem (Barnehageloven, 2005, § 1 Formål). Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og danning skal ses i sammenheng.

- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.
- Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.
- Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barnehageloven § 2, sier om barnehagens innhold at:

- Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet.
- Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.
- Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur.
- Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.
- Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter.
- Barnehagen skal ha en helsefremmende og en forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller.
- Departementet fastsetter nærmere regler om barnehagens innhold og oppgaver (rammeplan) ved forskrift.
- Barnehagens eier kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.
- Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten.

Rammeplanen kapittel 7, sier om årsplanen

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte. Styreren skal lede prosessen med å utarbeide årsplanen. Årsplanen skal fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg.

Årsplanen skal vise

- hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis.
- hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Her må også progresjon tydeliggjøres.
- hvordan barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogiske arbeid.
- hvordan barnehagen arbeider med tilvenning av nye barn og ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen.

Føringer fra Trondheim kommune

3.4 Stein, saks, papir – en strategi for å bygge sterke Barnefellesskap

Nye føringer for barn og unge i vår kommune er en strategi for å styrke og trygge barnefellesskapet. Alle aktører rundt barn skal bidra og være ansvarlig i og rundt arbeidet for å hindre utenforskap og mobbing. Alle barn skal være aktive deltakere i et trygt barnefellesskap ut fra sine egne forutsetninger. Planen heter Stein, Saks, Papir.

https://www.trondheim.kommune.no/globalassets/10-bilder-og-filer/01-barnehager/barnehager-a-g/flatasen-barnehager/steinsakspapir_strategidokument_02.07.2018.pdf

SteinSaksPapir-filosofien

Skal kommunen lykkes i å få til endringer og bygge sterkere fellesskap for barn, må det være en felles forståelse for hvordan vi skal jobbe sammen.

Oppvekst, et felles ansvar

Navnet SteinSaksPapir er inspirert av en lek der flaks og tilfeldigheter avgjør hvem som vinner og taper. Barna velger ikke sine foreldre, søsken, barnehage, skole eller nabolag. Barn og unges oppvekst er likevel ingen lek, men vårt felles ansvar.

3.5 Fra barnehage til skole og sfo

Det er ønskelig at byens barnehager og skoler har lik praksis for overgangen, som vil gi barna lik mulighet for en vellykket skolestart. Høsten 2018 vedtok bystyret en ny plan for dette samarbeidet.

Målet med planen er å sikre en trygg og god overgang fra barnehage til skole for alle barn i Trondheim kommune. Skolen skal sikre kontinuitet i barnas læringsprosesser ved å ta hensyn til det barna har lært i barnehagen og barnets erfaringer.

<https://www.trondheim.kommune.no/globalassets/10-bilder-og-filer/02-skoler/felles-skoler/skolesiden/fra-barnehage-til-skole-og-sfo.pdf>

4 Ved Baldershage barnehage

Verdier og visjon

Rammeplanen (2017) er preget av en sterk tydeliggjøring av hva barnehagen skal gjøre i sin pedagogiske virksomhet. Om verdier sies det at «Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves gjennomgående i barnehagens pedagogiske arbeid.» Rammeplanen fremhever videre barnet som individ, barndommens egenverdi, demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling og likeverd, bærekraftig utvikling og livsmestring og helse som viktige områder i dette arbeidet.

For oss ved Baldershage barnehage gir verdi ordene

DEMOKRATI, LIVSMESTRING og MANGFOLD

- ❤️ et grunnlag for å finne det som særpreger vårt arbeid.

Vår felles visjon i Stiftelsen Aurora er **små forskere i et skapende miljø.**

Ved Baldershage barnehage vil vi at barna skal oppleve medbestemmelse, at ulikheter er en ressurs, samt opplevelsen av å være viktig for fellesskapet. Barna skal gjennom tiden de er sammen med oss, samle på opplevelser de kan bære med seg som gode erfaringer og minner for resten av livet.

DEMOKRATI, LIVSMESTRING og MANGFOLD

små forskere i et skapende miljø

Verdiene våre preger arbeidet vårt gjennom hele året, og gjenspeiles tydelig i barnehagens årshjul. Vi har hentet mye inspirasjon fra Reggio Emilia-filosofien. **Reggio Emilia-filosofien** bygger på en grunntanke om demokrati og refleksjon i fellesskap, og støtter opp under punktene i barnehageloven om barnehagens formål og innhold.

Sammen blir dette de tre pedagogene – **det kompetente barnet, det fysiske miljøet og den voksne.**

Barna får tid til å finne teorier, utveksle tanker og ideer med hverandre, og får erfare at deres bidrag er betydningsfulle for fellesskapet.

Barn er viktige bidragsyttere i hverandres liv, og barn kommuniserer med verden gjennom mer enn bare verbalt språk.

Loris Malaguzzi, grunnleggeren av Reggio Emilia-filosofien har sagt: *"Et barn har hundre språk, men frarøves nittini".*

Han mente at i vår vestlige verden vektlegges det skrevne og det talte språket i for stor grad. Vi lærer ikke bare med hodet, vi snakker ikke bare med munnen, men med hele kroppen, med alle sansene våre.

For at barnet skal kunne utvikle sin **hundrespråklighet** og bli kjent med sine potensialer, legger vi til rette rom og aktiviteter som gir barnet muligheter til å uttrykke seg med hele sitt potensial.

Med utgangspunkt i lowverket, føringer fra Trondheim kommune, stiftelsen Aurora sin visjon og Baldershage barnehage sitt verdigrunnlag blir

fokusområdene for perioden 2021 – 2023:

- Prosjekterende arbeid gjennom pedagogisk dokumentasjon
- Livsmestring
- Grønt flagg
- Språk

Videre i denne årsplanen redegjør vi for hvilke arbeidsmåter vi benytter oss av for å omsette rammeplanenes føringer og våre verdier til praksis.

Baldershage barnehage sine arbeidsmåter

Rammeplanen sier at barnehagens arbeidsmåte skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannings og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Personalet skal

- ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid og ved valg og gjennomføring av temaer og prosjekter
- bygge på kreativitet og lek og være åpne for improvisasjon og barns medvirkning
- veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter
- stimulere barnas undring og evne til å stille spørsmål, søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting
- gi barna varierte inntrykk og mulighet til å uttrykke seg på forskjellige måter
- arbeide tverrfaglig og helhetlig og se de ulike delene i rammeplanen i sammenheng
- inkludere nærmiljø og lokale forhold ved planlegging og gjennomføring av aktiviteter
- jevnlig vurdere om valg av arbeidsmåter bidrar til å realisere rammeplanen.

Pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmetode

Baldershage barnehage sine verdior, Stiftelsen Aurora sin felles visjon og de fire fokusområdene nevnt over, skal omfavne og løfte vår praksis, slik at vårt verdigrunnlag praktiseres og oppleves gjennomgående i alt vårt pedagogiske arbeid.

For å omsette rammeplanens formål og innhold, dokumentere vårt arbeid, vise hvordan vi jobber med omsorg, lek, dannings, læring, progresjon, barn og foreldres medvirkning og vurdere vårt pedagogiske arbeid, har Baldershage barnehage valgt pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmetode.

[Pedagogisk dokumentasjon i barnehagen \(udir.no\)](https://www.udir.no/pedagogisk-dokumentasjon-i-barnehagen)

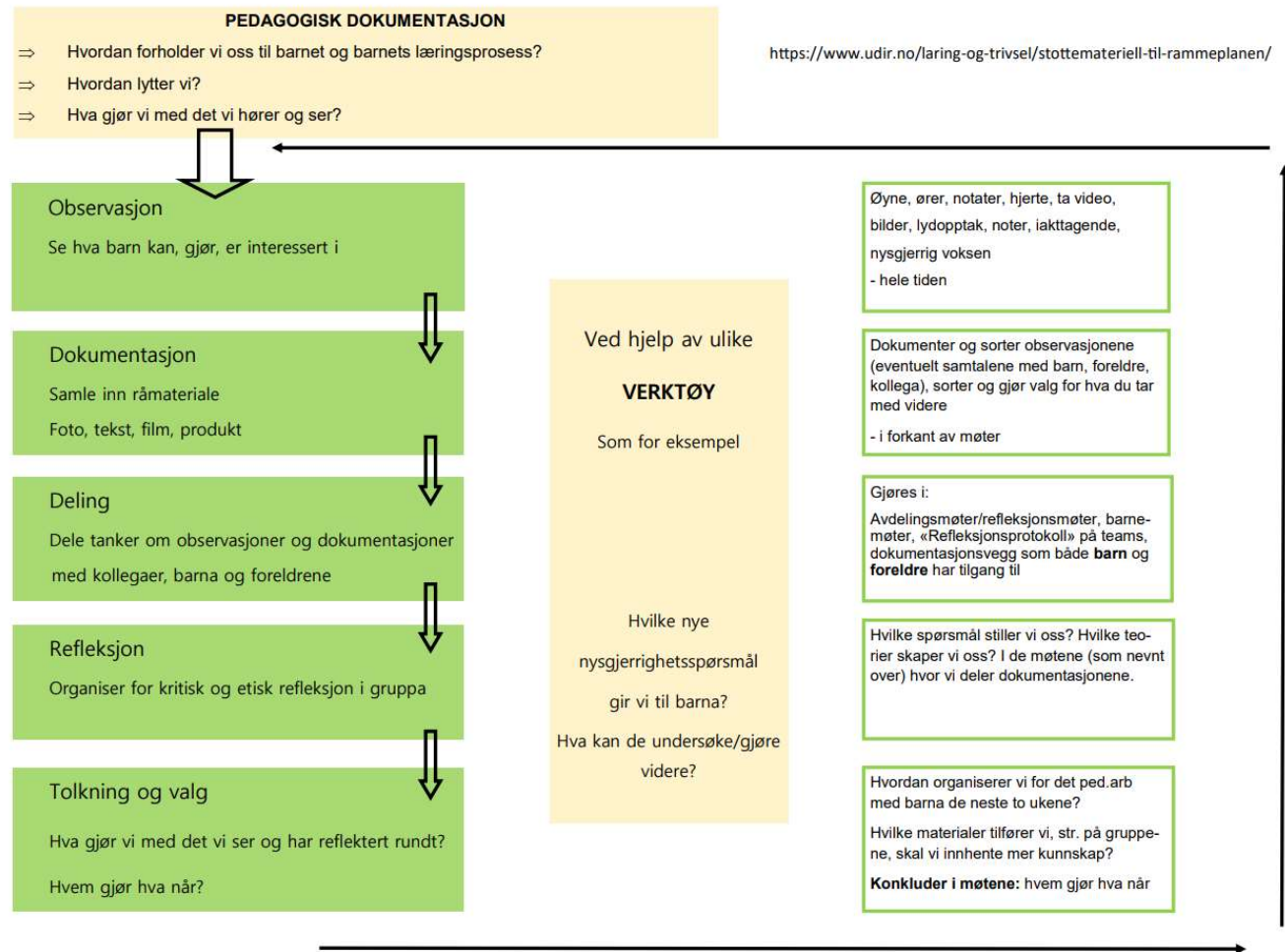
Dokumentasjon av barnehagens praksis blir til pedagogisk dokumentasjon når personalet og barna reflekterer over og diskuterer den. Arbeidsmåten kobler sammen verdier, praksis, barnehagens mandat og pedagogiske og filosofiske teorier, og synliggjør dermed hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. (Udir)

Gjennom pedagogisk dokumentasjon jobber vi med demokrati og dialog, løfter ulikheter og mangfold som verdi og lar barna være demokratiske medborgere, som små forskere i et skapende miljø.

Vi deler ofte inn i små grupper og har barnemøter, formelle og uformelle. Som deltaker i en liten gruppe, legger vi til rette for at barna får større mulighet til å erfare at andre mennesker tenker ulikt, bli inspirert og få erfaring med å inspirere andre med det de tenker og gjør. Samtidig som det blir enklere for pedagogen å være oppmerksom mot alle deltakerne i en mindre gruppe. Ved å ta barnas interesse på alvor, opplever de å bli sett og hørt - at deres tanker er viktige. De blir utfordret, men vil samtidig kunne kjenne på en mestringsfølelse. Vi opplever at barn lærer gjennom å konstruere sin egen kunnskap sammen med andre barn, omgivelsene sine og nysgjerrige voksne. Et fundamentalt grunnlag for livsmestring.

Pedagogisk dokumentasjon inneholder følgende faste elementer: observasjon, dokumentasjon, deling, refleksjon, tolkning og valg. Disse elementene åpner for en eksperimenterende og undersøkende holdning til den pedagogiske virksomheten, og de kommer ikke alltid i en bestemt rekkefølge. Pedagogisk dokumentasjon henger nøye sammen med et barnesyn der alle barn ses som kompetente, med evne, vilje og lyst til å utforske, leke og lære. Det setter barns medvirkning i planleggingsarbeidet i system og oppmuntret til en nysgjerrighetskultur der utforskning er en sentral vei til læring. Pedagogisk dokumentasjon skaper en lærende organisasjon som er opptatt av barnet som subjekt, og som hele tiden etterstreber en dialog om mandatet i barnehageloven, med omgivelsene, med det som er aktuelt i tiden, og med det som opptar familiene. (Udir)

Rammeplanen sier at vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Dette gjør vi ved å sette pedagogisk dokumentasjon inn i den systematiske arbeids løypa vist i denne modellen.

Hvorfor prosjekterende arbeid ved hjelp av pedagogisk dokumentasjon?

Hensikten med et prosjektarbeid er å skape en arena for utforskning, fordypning og forståelse.

I dette ligger det at vi skal følge med på hvilke veier barnas nysgjerrighet tar oss og legge til rette for muligheter til undring og utforskning i deres interesser. Å være deltager i en liten gruppe bidrar til at barna

har større mulighet for å bli kjent med seg selv og andre gjennom deres felles møte rundt materialene i aktiviteten. Vi legger som tidligere nevnt, til rette for at barna får mulighet til å erfare at andre mennesker tenker forskjellig fra seg selv, bli inspirert og få erfaring med å inspirere andre med det de gjør og tenker.

Tråden i prosjektarbeidet starter gjennom faste temaperioder om høsten, hvor pedagogene samler dokumentasjoner som igjen danner grunnlaget for valg av vårens fordypning. Hver måned sendes det ut et månedsbrev til foreldrene, som dokumentasjon på noe av det barnegruppa har jobbet med. Månedsbrevet gir foreldrene mulighet til å være delaktige ved å komme med tilbakemeldinger og informasjon om hva barnet deler hjemme, som igjen hjelper pedagogene videre i prosjektarbeidet. Foreldrenes medvirkning kan også komme gjennom de daglige møtene i barnehagen, hvor vi bl.a. benytter dokumentasjonsvegger for å synliggjøre arbeid som pågår.

For å holde prosjektene i gang jobber vi også med utforming av miljøet og møteplasser. Barna skal ha tilgang på ulike områder i det fysiske miljøet med et mangfold av materialer. Vi utvikler disse områdene/møteplassene ved å gjøre materialene inspirerende og tilgjengelig. Materialene skal gi barna lyst til å utforske sammen med

de andre barna. Pedagogene utvikler møteplassene ved å tilføre nytt materiale. Noe av dette kan være udefinerbare materialer som inspirerer spesielt til fantasi og kreativitet. Vi benytter oss også av gjenbruksmateriell, da vi ønsker at barna skal se betydningen av gjenbruk og ikke bare forbruk.

Livsmestring

I dagens samfunn er det viktigere enn noen gang at barnehagen bidrar til å fremme barnas fysiske og psykiske helse. Ved å bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelsen av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Rammeplanen vektlegger at barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. De skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent meg egne og andres følelser. Det handler om å utvikle seg som individ, fungere i gruppe og samspill med andre. Dette er grunnleggende elementer for utvikling av sosial kompetanse. Pedagogene observerer og skaffer seg oversikt over hva som rører seg i barnegruppa til enhver tid. Ved å organisere dagen og det fysiske miljøet, være i dialog med barna, delta i lek, og være gode rollemodeller, er vi aktive i forhold til barnas sosialiseringssprosess.

Samarbeid med barnas familier spiller også en sentral rolle her. Barnehagen er familiens første møte med det offentlige utdanningsløpet. Gjennom den daglige og nære kontakten med barna og familiene, er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorg- og livssituasjon. Pedagogene kan veilede og støtte foreldrene i ulike situasjoner, samt skape en arena for sterkere fellesskap for barna og deres familier. Vi vil at familier som går i vår barnehage skal oppleve at barnet deres sees på som en del av et større fellesskap, både av de andre barna, personalet og de andre foreldrene.

Tidligere ble vi født inn i fellesskapet og måtte kjempe for å bli et individ, i dag blir vi født som individer, men må kjempe for en plass i fellesskapet.
(EKSPERTUTVALGET SteinSaksPapir)

Barnehagen har nulltoleranse og driver forebyggende arbeid mot mobbing jf. barnehageloven §41. Vi har plikt til å sikre at barna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt) jf. barnehageloven §42. Stiftelsen Aurora har utarbeidet en handlingsplan for barns psykososiale miljø i barnehagen, som du finner på vår hjemmeside: <https://baldershage.barnehage.no/Innhold/Side/134364>

Barnehageloven § 43 fastsetter også en skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen krenker et barn, som også står omtalt i denne handlingsplanen. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til den kommunale helse- og omsorgstjenesten og sosialtjenesten, og barnevernet jf. barnehageloven §45 og §4.

Grønt flagg

Baldershage barnehage er en Grønt flagg-sertifisert barnehage. Det innebærer en årlig søknad som vi sender til Grønn barneby, og jevnlig dokumentasjon av vårt arbeid med miljøreglene som vi har valgt å jobbe med den gitte perioden.

Grønn Barnebys visjon

Prosjektet "Trondheim som Grønn Barneby" skal inspirere, motivere og støtte barnehager og skoler til videre bærekraftig arbeid, med kreative måter for å møte miljøutfordringene. Slik at barn og unge selv kan delta i en samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet og livsgrunnlag.

Barnehagens miljøregler:

Avfall:

Barna i Baldershage barnehage skal gjennom barnehageløpet lære seg om kildesortering og sporløs ferdsel på tur.

- Barna skal utvikle kunnskap i å sortere i de ulike miljøstasjonene.
- Barna skal lære å være en usynlig gjest i naturen; ha respekt for naturen og rydde opp etter de har vært på tur.

Kosthold og bevegelse;

Barna i Baldershage barnehage skal gjennom barnehageløpet være med på det pedagogiske måltidet, hvor de skal få være med å lage måltid, spise sammen med andre og deretter rydde opp etter seg selv.

- Barna skal få være delaktige i forberedelse av måltidet, være med på å skape god stemning rundt et måltid - både før og under.
- Barna skal få erfaringer, ferdigheter og kunnskap knyttet til mat og måltider.
- Barna skal få erfaringer, ferdigheter, oppleve allsidige bevegelseserfaringer på tur utenfor barnehagen området, både spontant og planlagt.

Språk

Barnehagen legger til rette for et utviklende språkmiljø. Her er også de tre pedagogene sentrale i planleggings – og vurderingsarbeid. Vi tar bevisste valg for det fysiske miljøet med tanken om å skape et rikt og utviklende språkmiljø. Barnehageåret 2020/2021 jobbet vi med et utviklingsprosjekt om språk, med fokus på å heve kvaliteten på de språkutviklende samtalene. Dette arbeidet har gitt et godt grunnlag for videre arbeid.

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/sprak-i-barnehagen--mye-mer-enn-bare-prat/1.-sprakstimulering/sprakmiljo-og-barnas-sprak/>

Ved Baldershage barnehage har vi et dynamisk språkarbeid. Kommunikasjon er naturlig i alle situasjoner og er integrert i alle typer aktiviteter. Når vi organiserer oss i mindre barnegrupper, både ute- og innendørs, skapes et større rom for språklig uformell interaksjon og systematisk opplæring. Pedagogen er både språkmodell og språklærer.

Barna utfolder seg sammen i lek, musikk, sang, rim & regler, og aktiviteter med pedagoger som er tett på og kan veilede. Det innebærer at språkkompetansen styrkes. Gruppene får felles referansepunkter, for eksempel et eventyr. På denne måten gis barna mulighet for å skape gode relasjoner til flere av barna på gruppa fordi det er lettere å starte en lek som alle vet hva omhandler. Når vi leker, bruker vi mange ord og lyder, og barna overfører språkerfaring fra små gruppene videre i uttryksmåter, lek og samspill med resten av barnegruppa.

Vi er bevisst vårt fysiske miljø og justerer det gjennom året med å skape nye, spennende møteplasser og tilby ulike materialer. Det er ikke store endringer, men små grep som gjør at barna kan finne hverandre over felles, eller nye interesser, noe vi erfarer har en positiv innvirkning på språkutviklingen.

Barnemøter og samlingsstunder er andre arenaer hvor språk ofte har en hovedrolle, i ulike former og uttryksmåter. Også gjennom vårt fokus område «Grønt flagg» og det pedagogiske måltid skal pedagogen være språkmodell og legge til rette for språkutvikling ved å være aktiv, stillasbyggende, samt være bevisst en barnetilpasset tale ved benevning. Vi gir barna tid og støtte for å øve på å utvide og utvikle måter for ytringer.

Alle trenger språk for å utvikle seg. Noen personer kan, på grunn av medfødte tilstander, skader eller sykdom, ikke kommunisere ved hjelp av talespråk. Å kommunisere på andre måter enn gjennom talespråk kalles alternativ og supplerende kommunikasjon, forkortet til ASK. ASK er personens språk, og måte å uttrykke seg på. Det er helt nødvendig for denne personens utvikling at han eller hun får opplæring i, og har tilgang på dette språket. Bare på den måten kan de lære og utvikle seg. Dette gjelder uansett hvilket utviklingsnivå personen befinner seg på, uavhengig av måten personen kommuniserer på, og hvor lang tid personen trenger for å lære det.

For språktrening og støtte til barn med behov for alternativ og supplerende kommunikasjon, benytter vi både Karlstadmodellen og ASK. Baldershage barnehage har ansatt en spesialpedagog som har veilederutdanning i Karlstadmodellen.

Karlstadmodellen er en modell for språktrening for personer med språk-, tale- eller kommunikasjonsvansker. Karlstadmodellen er basert på barns naturlige språkutvikling og tilbyr konkrete forslag til øvelser og materiell til språktrening. Modellen kan brukes overfor barn, unge og voksne med ulike typer språk-, tale- og kommunikasjonsvansker i alle aldre og uavhengig av diagnose. Modellen har et verdigrunnlag som er tuftet på grunnleggende menneskerettigheter- alles rett til å få lære, utvikle og bruke språket, - og til å leve et selvstendig og meningsfylt liv på lik linje med andre samfunnsborgere. Karlstadmodellen vektlegger pedagogiske prinsipper som struktur, kontinuitet og tydeliggjøring.

Progresjon

Rammeplanen sier at progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Personalet skal

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna.

Baldershage barnehage deler barna inn i aldershomogene grupper. Barna utvikler seg i ulikt tempo, med hvert sitt utgangspunkt. Tema og prosjektarbeid tilpasses barnas alder og modning. Gjennom var arbeidsmåte med pedagogisk dokumentasjon sikrer vi at pedagogene utfører punktene i avsnittet over. Les mer om dette på udir sine sider her:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/pedagogisk-dokumentasjon/ped-dok-didaktisk-perspektiv/progresjon/>

5 Baldershage barnehages arbeid med rammeplanen

Tidligere i årsplanen har vi beskrevet hvordan Baldershage barnehage skal arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold og barnehageeierens lokale tilpasninger til pedagogisk praksis. Videre går vi nå inn på vår praksis ut fra det rammeplanen har definert at **personalet skal**, på områdene; hvordan vi vil ivareta behov for omsorg og lek, og fremme danning, læring, vennskap og fellesskap, kommunikasjon og språk.

«det man hører – glemmer man, det man ser – husker man, det man gjør – forstår man»

Loris Malaguzzi

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal ivareta barns behov for OMSORG	Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet.	Personalet skal:	Ved Baldershage barnehage:
	- Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. - I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. - Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. - Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.	- ivareta barnas behov for fysisk omsorg, inkludert behov for ro og hvile - legge til rette for at barna kan knytte seg til personalet og til hverandre - sørge for at alle barn opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen - møte alle barn med åpenhet, varme og interesse og vise omsorg for hvert enkelt barn - være lydhør for barnas uttrykk og imøtekomme deres behov for omsorg med sensitivitet - støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg - bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.	• arbeider vi ut fra trygghetssirkelen, gjennom trygg base/sikker havn – alltid; større, sterkere, klokere og god • tilbyr vi hvile ved behov, i vogn, madrass eller ett fang å sitte i • jobber vi aktivt med trygge og gode relasjoner mellom voksne-barn og barn-barn • anerkjenner vi barnas på følelser, og bekrefter barnets følelser • møtes barna av sensitive voksne som er tilgjengelig og til stede for barna, som kjenner hvert enkeltbarn godt, er imøtekommende og interessert • legge vi til rette for vennskap, lek og gode fellesopplevelser (turer, forming o.l. i små grupper, voksne med i lek, lesestunder småprosjekt • jobber vi aktivt med inkludering uavhengig av barnets forutsetninger og bakgrunn • har vi utarbeidet en psykososial handlingsplan, som tas i bruk ved behov • benevner vi praksis i rutinesituasjoner og setter ord på hva vi gjør, hva vi tenker/ føler • ser vi verdien i ulikheter og mangfold og løfter det frem i hverdagen • gir vi utfordringer i samsvar med barnas forutsetninger, slik at de skal oppleve mestring • støtter vi barna i å hevde sine meninger og være stolt av dem, men samtidig ta hensyn og vise respekt • bekrefter vi barna når de viser omsorg for andre og setter ord på prososial adferd • har de voksne kompetanse på å ta barns perspektiv

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal ivareta barns behov for LEK	- Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. - Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. - Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. - Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. - Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.	Personalet skal: - organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek - bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer - fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek - observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser - veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre - være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek - ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken.	På Baldershage barnehage: • legger vi til rette for lek både i aldershomogene grupper, men også på tvers av alder • har vi fokus på å dele inn barna i små grupper deler av dagen • har vi en fast dagsrytme som gir rom for både frilek og tilrettelagte aktiviteter • tilbyr vi et miljø som er inspirerende og variert både inne og ute • har vi rom som endrer seg i løpet av året, slik at innholdet og materialene i rommet er bevegelig etter hva barna er interessert i • opplever barna anerkjennelse for at leken er viktig og har en verdi i seg selv • gir vi barna felles opplevelser som f.eks. teater, bøker, felles samling på storstua, turer og barnemøter med samtaler om opplevelsene • er vi rollemodeller og delaktige lek på barnas initiativ • får barna støtte i lek med andre ved behov • er vi tilstedeværende voksne som veileder og støtter • bruker vi bl.a. pedagogisk dokumentasjon som arbeidsverktøy for å observere, dokumentere og reflektere. Ved å legge merke til barnas intensjon og perspektiv, tilbyr vi nye elementer for å hjelpe leken videre

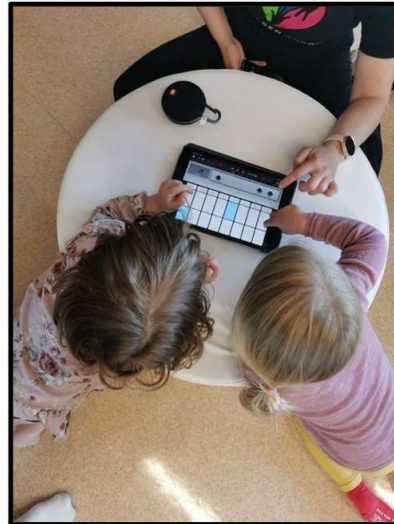

Personalet tar
initiativ til lek og
bidra aktivt til at
alle kommer inn i
leken.

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal fremme DANNING	- Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. - Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp. - Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet. - Barnehagen skal bidra til å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur. - I barnehagen skal barna få delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold.	Personalet skal: - tilrettelegge for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse - støtte barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet - synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet - legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas perspektiver og handlinger - utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler - synliggjøre og fremheve mangfold og ulikhet som grunnlag for opplevelser, utforskning og læring.	På Baldershage barnehage: • opptrer vi lyttende og undrer oss sammen med barna ved å stille åpne spørsmål og oppfordre til videre utforskning • tilrettelegger vi rom og materialer som den tredje pedagog, slik at rommet inviterer til lek, utforskning og læring, vennskap og fellesskap som en del av dannelsesprosessen • jobber vi for å styrke barnets selvfølelse gjennom gode relasjoner og ved å fremme sosial kompetanse • tilbyr vi ulike aktiviteter som er med på å fremme barnas tilhørighet til samfunnet, natur og kultur. Gjennom bl.a. turer i nærmiljø, lavvoturer, bibliotek, teaterforestillinger mm • inviterer vi barna til samtaler og utfordrer deres tenkning, gjennom bl.a. barnemøter som demokratisk prosess og medvirkning i egen hverdag. På denne måten får de delta i beslutningsprosesser og utvikling av felles innhold • bruker de voksne dialog som verktøy i dannelsesprosessen, vi ser barnet som en kompetent og likeverdig deltaker i samfunnet og oppfordrer til kritisk tenkning. • jobber vi for å være lydhøre voksne som støtter og anerkjenner barnet ut ifra dets modning og ferdigheter • har vi gode rutiner for hvordan vi løser konflikter. Vi etablerer bl.a. raskt handlingsplaner for hvordan vi legger til rette rundt barn som opplever utfordringer av ulik art • møter barna voksne som er involverte, engasjerte og har veiledningskompetanse. I hverdagsaktiviteter som påkledning, samlingsstund, måltid og lek og der barna er i samhandling med andre

	- Barna skal støttes i å uttrykke synspunkter og skape mening i den verden de er en del av. - Gjennom samspill, dialog, lek og utforsking skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer.		• jobber vi for en god dialog og ett tett samarbeid med hjemmet, da dannelsesprosessen også skjer i samhandling og samarbeid med hjemmet. • skal barna oppleve likestilling og likeverd, bli møtt med respekt, sett og hørt • skal barna oppleve at ulikheter er en verdi, vi setter ord på dette • støtter vi barna i å dele sine teorier med hverandre • synligjør og fremhever hvordan de kan lære av hverandre og finne ut av ting sammen
--	--	--	---

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal fremme LÆRING	- I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. - Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. - Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser. - Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. - Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser. - Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.	Personalet skal: - sørge for et inkluderende fellesskap og legge til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring - legge til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel og allsidige utvikling - være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter - støtte og berike barnas initiativ, undring, nysgjerrighet, kreativitet, læringslyst og tiltro til egne evner - utvide barnas erfaringer og sørge for progresjon og utvikling i barnehagens innhold - støtte barnas refleksjoner rundt situasjoner, temaer og fenomener og skape forståelse og mening sammen med dem - sørge for at alle barn kan få rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser.	På Baldershage barnehage: • lærer barn i fellesskap, i samspill med hverandre, miljøet og de voksne • arrangerer vi miljøet slik at barna skal «klare det sjøl», samtidig som de kan hjelpe og lære av hverandre • legger vi til rette for læring gjennom lek og utforskning, ut ifra barnas modning og alder • er vi opptatt av at barnas synspunkter og teorier synliggjøres i praksis • benytter vi pedagogisk dokumentasjon som verktøy og dokumenterer barnas interesse og engasjement, som grunnlag for valg videre i prosessen, til refleksjon og læring sammen med barna og i personalgruppa • er vi opptatt av at barna får bruke hele seg i læringsprosessen, sanser, kropp, iaktta, delta, danse, male, dramatisere, tegne, konstruere osv. - «hundrespråkligheten» • lar vi barna prøve ut egne teorier, slik at fokus blir på prosessen fremfor produktet • tar vi i bruk alle fagområder i det pedagogiske arbeidet • jobber vi med progresjon både på enkeltnivå og aldersbasert i grupper • jobber vi ut fra barns medvirkning slik at de er med på å påvirke hverdagsaktiviteter og veien videre i prosjektarbeid

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal fremme VENNSKAP og FELLESSKAP	Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.	Personalet skal:	På Baldershage barnehage: • er vi gode rollemodeller i relasjonsbygging • benytter vi relasjonssirkelen for å kartlegge de voksnes relasjon til enkeltbarn og mellom barn i sin barnegruppe • er vi tilstedeværende voksne som ser, hører, veileder og reflekterer sammen med barna i her og nå situasjoner og i barnemøter – både når det gjelder normer for samhandling, det å ta andres perspektiv, reflektere over egne og andres følelser, opplevelser, meninger, sette og respektere grenser, samt finne løsninger i konfliktsituasjoner • løfter vi fram styrkene til enkeltbarnet i fellesskapet og oppfordrer de til å hjelpe hverandre • organiserer vi oss gjennom dagen i mindre grupper, slik at det blir enklere å jobbe tett på samspillsmønstre og utvikle vennskap • gjennomfører vi flere fellesarrangement gjennom året (både med og uten foreldre) for å skape felles opplevelser • har vi fokus på vennskap og fellesskap i foreldresamarbeidet, gjennom foreldre- samtaler og møter, og foreldrearrangement for å skape møtearena mellom familiene • har vi utarbeidet en egen plan for barns psykososiale miljø i barnehagen
	- I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. - Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. - Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.	- støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre, oppleve vennskap og lære å beholde venner - samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap - støtte barna i å ta andres perspektiv, se en sak fra flere synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger - støtte barna i å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne løsninger i konfliktsituasjoner - forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.	

Rammeplanen sier			Tiltak på Baldershage
Barnehagen skal fremme KOMMUNIKSJON OG SPRÅK	- Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. - Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. - Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk, herunder tegnspråk. - Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. - I barnehager for samiske barn i samiske distrikt skal barnehagen fremme barnas samiskspråklige kompetanse.	Personalet skal: - anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling - stimulere barns verbale og non-verbale kommunikasjon og legge til rette for at alle barn involveres i samspill og i samtaler - sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser - være bevisst på sine roller som språklige forbilder og være lydhøre i kommunikasjon med alle barn - følge med på barnas kommunikasjon og språk og fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har sen språkutvikling - bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen, støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas norsk-/samiskspråklige kompetanse.	På Baldershage barnehage: • skal vi være gode språklige forbilder og skape et positivt språkmiljø • skal vi være tilstedeværende voksne som er lydhøre for non-verbale og verbale uttrykk • benevner og utvider vi barnas uttrykksformer og språklige ståsted, slik at barna opplever glede ved å bruke språk og kommunisere med andre • undre oss sammen med barna og stille åpne spørsmål • kjenner vi enkeltbarnets forutsetninger og tilpasser med ulike metoder å kommunisere på • har vi språkstimulerende aktiviteter hvor alle barna blir inkludert i små og større grupper, gjennom bl.a. rim, regler, sang og musikk, bøker, spill, samtaler og nettbrett • oppmuntrer vi barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme • observerer og reflekterer vi over enkeltbarnets språkutvikling, for å fange opp og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker • løfter vi frem mangfoldet av morsmål vi har i barnehagen, slik at barna erfare verdien i ulikheter ved å få kjennskap til de • skal vi lære ord og uttrykk på barnets morsmål for å støtte og bekreftet barnets følelsesuttrykk

6 Hvordan barns og foreldres medvirkning bringes inn i planleggingsarbeidet, og hvordan barnehagen vurderer sitt pedagogiske arbeid

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen. (Rammeplanen for barnehagen 2017, kapittel 7)

Gjennom bl.a. vårt arbeid med pedagogisk dokumentasjon, ivaretar vi rammeplanens føringer for planlegging, barns og foreldres medvirkning, vurdering og dokumentasjon.

Rammeplanen sier		Tiltak på Baldershage
Planlegging	- Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten. - Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. Den skal også baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systematisk vurdering og samtaler med barn og foreldre.	På Baldershage barnehage: • reviderer og utvikler vi årsplan årlig • bruker vi pedagogisk dokumentasjon og ulike observasjonsmetoder, for å fange opp barnegruppa og enkeltbarn og planlegger ut fra dette • bruker vi individuell og felles plantid, samt avdelings- og personalmøter til planlegging av hverdagen og for å lage tiltak for enkeltbarn og barnegruppa • bruker vi (i tillegg til personalmøter) refleksjonsmøter og planleggingsdager til planlegging, refleksjon og utvikling

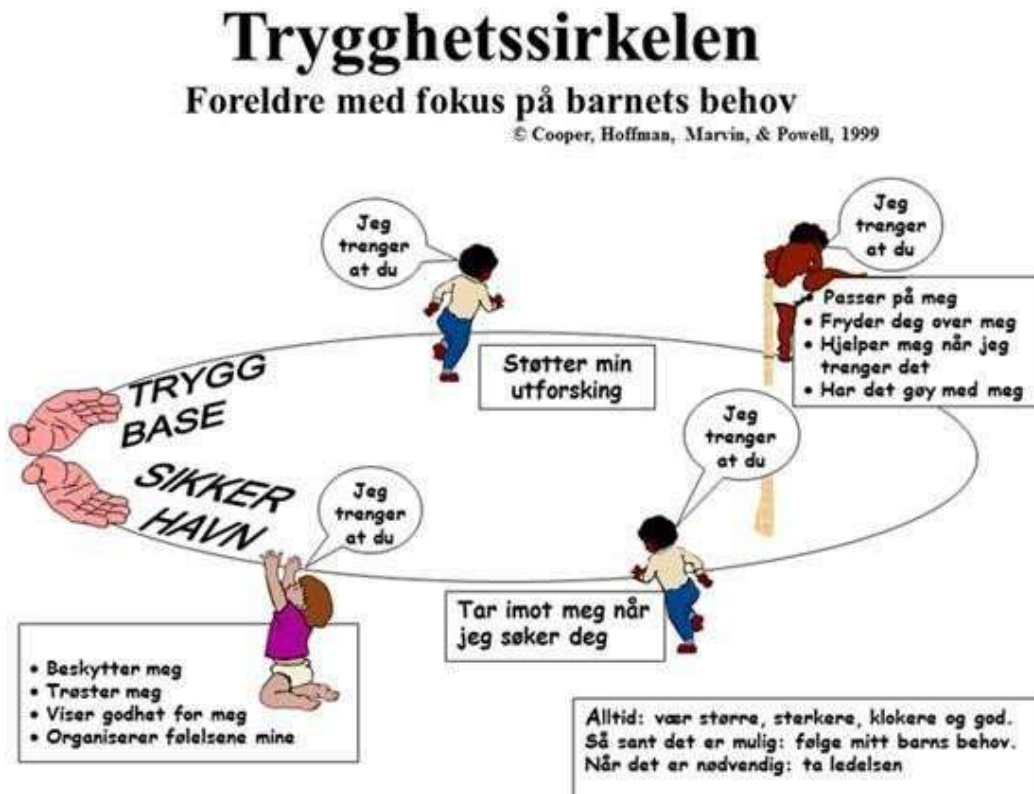
Barns medvirkning (kap.4)	Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1. - Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. - Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. - Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. - Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov. - Barnas synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med deres alder og modenhet. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er rustet til å ta.	På Baldershage barnehage: • er barna medskapere • bekrefter og anerkjenner vi barnas synspunkter og følger opp dette i etterkant • har vi fokus på små grupper og arrangerer barnemøter, slik at alle får muligheten til aktiv deltakelse • gjennomfører vi prosjekter basert på barnas initiativ • legger vi til rette for at barna er med både i planleggingsfasen og evaluering i ettertid • skal barns meninger og ytringer – verbalt eller med kroppsspråk og mimikk vektlegges • tilrettelegger vi miljø og aktiviteter på en slik måte at barna opplever reell medvirkning • forholder vi oss til barnas alder når det gjelder medvirkning og ansvar
Foreldres medvirkning	- Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven § 1. Betegnelsene «hjemmet» og «foreldrene» omfatter også andre foresatte. - Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. - Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.	På Baldershage barnehage: • oppfordrer vi foreldrene til å være i tett dialog med personalet om hendelser i barnets liv som er vesentlig for barnehagen å ha informasjon om • oppfordrer vi foreldrene til å komme med både muntlige og skriftlige tilbakemeldinger til oss gjennom den daglige kontakten ved levering og henting, telefon, epost og foreldre- samtaler og møter • arrangerer vi foreldremøter hvor vi legger til rette for drøftinger i små grupper slik at alle får mulighet til å komme med sine synspunkter (pedagogisk kafe)

(kap.5, samarbeid mellom hjem og barnehage)	- Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn, og på gruppenivå, gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget. - På individnivå skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring. - Barnehagen skal begrunne sine vurderinger overfor foreldrene og ta hensyn til foreldrenes synspunkter. Samarbeidet skal sikre at foreldrene får medvirke til den individuelle tilretteleggingen av tilbudet. - Både foreldrene og personalet må forholde seg til at barnehagen har et samfunnsmandat og verdigrunnlag som det er barnehagens oppgave å forvalte. - Barnehagen må tilstrebe at barnet ikke kommer i lojalitetskonflikt mellom hjemmet og barnehagen. - Intensjonen med foreldreråd og samarbeidsutvalg er at disse ordningene skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte. - Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet skal bli forelagt saker som er viktige for foreldrenes forhold til barnehagen. Det kreves samtykke fra foreldrerådet dersom foreldrebetalingen settes høyere enn den fastsatte maksimalgrensen. - Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Samarbeidsutvalget skal bli forelagt saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene. Samarbeidsutvalget skal fastsette barnehagens årsplan. Øvrige saker av viktighet er for eksempel forslag til budsjett eller driftsendringer.	• gjennomfører vi foreldresamtaler to ganger i året, og ved behov utover dette • benytter vi oss bl.a. av dataprogrammet KidPlan for å informere gjennom ukeplaner og deling av bilder • dokumenteres prosjekter og prosesser som har foregått gjennom månedsbrev • velges representanter til samarbeidsutvalg (SU) på årets første foreldremøte, og avholder minimum to møter i året
---	---	--

Rammeplanen sier		Tiltak på Baldershage
Vurdering	- Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. - Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring. Det kan også bidra til en åpen diskusjon om barnehagens formål, innhold og oppgaver. Faglige og etiske problemstillinger skal inngå i vurderingsarbeidet. På denne måten kan personalet lære av egen praksis og bidra til å utvikle barnehagen som pedagogisk virksomhet. - Kunnskap om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling er viktig for å gi alle barn et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal derfor observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.	På Baldershage barnehage: • vurderes det pedagogiske arbeidet fortløpende både muntlig, ved dokumentasjoner, refleksjons- og evalueringsmøter • utøver vi erfaringsutveksling og refleksjons arbeid gjennom deling av dokumentasjoner, på avdelings- og personalmøter og planleggingsdager • benytter vi lederteam til å ha et kritisk blikk på barnehagens interne planer og praksis opp mot barnehageloven og rammeplanen • inngår faglige og etiske problemstillinger i vurderingsarbeid på møter som nevnt over, samt foreldremøter gjennom pedagogisk kafé • er foreldrenes medvirkning og tilbakemeldinger viktig i vurderingsarbeidet • går vi regelmessig igjennom planer og dokumentasjoner for revidering og utvikling • observerer og vurderer vi barns trivsel og allsidig utvikling både som individ og i gruppe • tar vi hensyn til barns medvirkning og tilbakemeldinger gjennom barnemøter, og i formelle og uformelle observasjoner

Dokumentasjon	- Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet kan gi foreldre, lokalmiljøet og kommunen som barnehagemyndighet informasjon om hva barn opplever, lærer og gjør i barnehagen, og om hvordan barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen. - Vurderinger om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling skal dokumenteres når det er nødvendig for å gi barnegruppen og enkeltbarn et tilrettelagt tilbud. Det kan gi grunnlag for å tilpasse og videreutvikle det pedagogiske arbeidet. - Barn har rett til vern om sin personlige integritet. Et etisk perspektiv skal derfor ligge til grunn ved dokumentasjon av barnegruppen og enkeltbarn. Personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Med behandling av personopplysninger menes all innsamling, registrering, sammenstilling, lagring og utlevering av opplysninger og vurderinger som kan knyttes til en enkeltperson. Dersom barnehagen skal utlevere personopplysninger om barnet til andre instanser og det ikke foreligger lovhjemmel, må foreldrene samtykke til dette. Kravet om samtykke fra foreldrene gjelder for eksempel ikke i tilfeller der personalet deler personopplysninger med barnevernet for å oppfylle opplysningsplikten i barnehageloven §45 og §46 - Foreldre har rett til å se og få utlevert dokumentasjon om egne barn, og til å få slettet eller korrigert opplysninger som er feilaktige eller misvisende.	På Baldershage barnehage: • benytter vi som nevnt under kap 4 pedagogisk dokumentasjon som arbeidsmåte for å dokumentere, planlegge og utvikle det pedagogiske arbeidet • deler vi dokumentasjoner med foreldre/foresatte gjennom dokumentasjonsvegger i barnehagen og månedsbrev, som på slutten av året sammenfattes i en pedagogisk rapport. Denne rapporten kan også gjøres tilgjengelig for øvrige myndigheter, samt bringes med i overgangen til skolen for skolestarterne. • samarbeider vi med andre instanser (f.eks. fagteam, BFT, PPT) etter behov, for å tilpasse og videreutvikle det pedagogiske arbeidet med enkeltbarn • utarbeider vi tiltaksplaner (handlingsplaner) for enkeltbarn • har vi sikre digitale løsninger hvor barnas mapper er arkivert. Her har kun de som har foreldresamtaler og administrasjonen tilgang. • vil ikke personopplysninger bli gitt ut uten samtykke fra foreldrene, med unntak av personopplysninger med barnevern (opplysningsplikten §45 og §46) • utleverer barnehagen dokumentasjon der foreldrene ber om innsyn
-----------------------------	--	--

7 Hvordan Baldershage barnehage arbeider med tilvenning av nye barn, samt ivaretar samarbeid og sammenheng med skolen

Vi arbeider ut ifra prinsippene i trygghetssirkelen.

En tilknytningsmodell som ser barnet innenfra for bedre å forstå barnets signal.

«du skal være til stede for barnet både fysisk og mentalt, lære å kjenne og tolke hvert enkelt barn sine signaler. Personalet skal fungere som en ladestasjon for barna: være en trygg base, en sikker havn. De skal opptre på en autorativ måte – varme, støttende og tydelige. På denne måten oppnås trygg tilknytning og barna får hjelp til å regulere følelser og adferd».

alltid; større, sterkere, klokere og god

- så sant det er mulig; følger vi barnets behov
- tar ledelsen når det er nødvendig
- beskytter, trøster, viser godhet, organiserer følelsene og gleder oss sammen barna

Ny i barnehagen

Rammeplanen sier at barnehagen i samarbeid med foreldrene skal legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Vi etablerer kontakt når barnet har mottatt plass i barnehagen. Vi ønsker å komme på hjemmebesøk og tilbyr familien å komme på besøksdager i løpet av våren. Det arrangeres foreldremøte for nye foreldre i løpet av juni. Når barnet begynner i barnehagen etter sommeren, er foreldrene aktivt til stede den første uka. Barnehagen tilpasser rutiner og organiserer tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent og etablere relasjoner med pedagogene og de andre barna. Oppstart i barnehagen er en stor overgang for familien, og et tett og åpent samarbeid mellom barnehagen og hjemmet er av stor betydning.

Overganger innad i barnehagen

Barnegruppene er organisert med tanke på at barna skal tilhøre samme gruppe fra de starter til de slutter i barnehagen, derfor har vi valgt aldersinndelte grupper. Ved overgang til storbarn er det tett samarbeid med aldersgrupper som er eldre, uten at gruppa deles opp. Med denne inndelingen sikrer vi at barna får følge egen aldersgruppe også når de skal over til storbarn (3-6 år). Måten vi organiserer oss på tilsier at det blir flere overganger når barna bytter avdeling etter hvert som de blir eldre. Barnehagen har gode rutiner for å ivareta barnets trygghet i disse overgangene.

Overgang til skole og SFO.

Ved Baldershage barnehage er barna som har sitt siste år i barnehagen, samlet i en egen gruppe som heter Storklubben. Med utgangspunkt i Trondheim kommunes tidligere nevnte plan for "*fra barnehage til skole og sfo*", gjennomfører de egne Storklubb prosjekter i henhold til lovverk, og de jobber med prosjektarbeid, alt for å gi barna et godt grunnlag for skolestart.

Arbeid med fagområdene i rammeplanen

Rammeplanen skriver om fagområdene:

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag.

Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. Barnehagen skal bruke ulikt materiell og utstyr, teknologi og digitale verktøy, spill, bøker og musikk i arbeidet med fagområdene. Fagområdene er i stor grad de samme som barn senere møter som fag i skolen.

De syv fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til		
at barna - uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter - bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter - videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd - leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord - møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer - opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale - utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråsuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.	personalet skal - skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre - synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer - invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål - oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme - støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråket - bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer - inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter	på Baldershage barnehage har vi: • barnemøter og sangstunder • lek i små grupper • tilgjengelig litteratur på avdelingene • barnesamtaler med de eldste • barn fra mange nasjoner som vi løfter frem • tilgjengelig tegnemateriale • dokumentasjoner på veggene som inspirerer til samtale • IKT-utstyr som bl.a. pc og iPad • lekemateriell som stimulerer til kreativ bruk av språk, for eksempel gjenbruksmaterialer og konstruksjonsmaterialer

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til		
at barna - opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt - blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold - videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper - opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer - blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser - setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser - får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.	Personalet skal - være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring - bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile - gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet - bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser - legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna - kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn	på Baldershage barnehage har vi: • har vi rom inne som er tilrettelagt for fysisk utfoldelse • et variert uteområde som innbyr til fysisk utfoldelse • litteratur for barn og voksne, samt nylig kompetanseheving i personalgruppa på tema om barn og egen kropp • egen kokk som tilbereder det meste av maten fra bunnen av • kjøkken på hver avdeling med mulighet for barns deltakelse i tilberedning av mat

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til		
at barna - har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer - tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede - bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne - møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre - bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk - opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.	Personalet skal - samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk - gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur - være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur - være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforsking av de estetiske områdene - motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer - synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom - gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid - bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen.	på Baldershage barnehage har vi: • verkstedrom med tilgjengelig formingsmateriell • forestillinger gjennom den kulturelle barnehagesekken • sang, dans og musikk som en viktig del av hverdagen • rom som inspirerer til rollelek • fokus på flerkulturell forståelse gjennom markering av bla samenes dag og FN-dagen • familier fra mange nasjoner i barnehagen som vi kan hente innspill fra

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til		
at barna - opplever og utforsker naturen og naturens mangfold - får gode opplevelser med friluftsliv året rundt - opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover - får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen - får kunnskap om dyr og dyreliv - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi - får kjennskap til menneskets livssyklus.	Personalet skal - legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring - gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd - synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen - utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna.	på Baldershage barnehage har vi: • turer i nærmiljøet hver uke • lavvoleir 2 ganger pr år • temaperioder med fokus på naturvitenskapelig fenomen • fokus på at barna skal ha tilgang på materialer som er undersøkelsbart/utforskningsbart • benytter oss av REMidasenteret (senter for kreativt gjenbruk), for å få inspirasjon og tilgang materialer som nevnt over https://www.facebook.com/ReMidasenter-for-kreativ-gjenbruk-103495083040397/

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til		
at barna - oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger - utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper - leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på - erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse - bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse - undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter - undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.	Personalet skal - bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen - bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning - styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer - legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler - stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning.	på Baldershage barnehage har vi: • tilgang på litteratur og materialer som støtter fagområdet (som spill, måleenheter mm) • bevisste tanker om utforming av det fysiske miljøet

Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til		
at barna - får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen - utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål - får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier - får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på - utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.	Personalet skal - formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer - utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssyn- og filosofiske spørsmål sammen med barna - bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssyns tilhørighet - gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen - samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barnas tenkning - identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna.	på Baldershage barnehage har vi: • barnemøter hvor vi reflekterer over teorier, tanker og meninger sammen, med barnehagens verdigrunnlag som fokus DEMOKRATI, LIVSMESTRING og MANGFOLD • markering av høytider

Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til		
at barna - oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet - erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse - utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt - blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner - blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer - blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur - får kjennskap til nasjonale minoriteter.	Personalet skal - sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjonen både for dem selv og for andre - introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt - gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotypier og rasisme - gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng - gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner - gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, - spesielt barnekonvensjonen.	på Baldershage barnehage: • har vi barnemøter i større og mindre grupper med barnehagens verdigrunnlag som fokus DEMOKRATI, LIVSMESTRING og MANGFOLD • dokumentasjonsvegger som synliggjør prosjektarbeid barna deltar i og deres teorier • turer i nærmiljøet og byen hvor vi benytter oss av både byens biblioteker og museer • 2 elsykler med plass til 6 barn i hver • markerer samefolkets dag

Barnehagens årshjul 2022 – 2023

August	VELKOMMEN til nye barn og deres familier
Fredag.19.	Planleggingsdag – barnehagen stengt
September	LIVSMESTRING (barns psykososiale miljø, med fokus på barns opplevelse av trivsel, vennskap og tilhørighet)
Uke 38	Brannvernuke
Tirsdag 20.	Fotografering
Tirsdag 27. Onsdag 28.- torsdag 29.	Foreldremøte småbarn Lavvoleir for Randa og Kråa
Oktober	MANGFOLD Foreldresamtaler Foreldremøte storbarn
5.oktober	
Torsdag 13. - fredag14.	Planleggingsdager – barnehagen stengt
Fredag 22.	FN dagen markeres med fellessamling for barna
November	SMÅ FORSKERE Foreldresamtaler
Torsdag 1.	Adventsmarkering med fellessamling for barna
Desember	ADVENT Luciamarkering m/foreldre (ettermiddag)
Tirsdag13.	
Torsdag15.	Nissefest for barna
Fredag 23.	Siste dag før juleferien
Man. 27.tom tor.30.des.	Bhg stengt i mellomjula (jfr. vedtektene)

JANUAR Mandag 2.	Første dag etter juleferien
Fredag 27.	Planleggingsdag -Barnehagen stengt
FEBRUAR Mandag 6.	Samefolkets dag markeres med fellessamling for barna
MARS	
Tirsdag 14.	Barnehagedagen, dagen markeres m/ barna, årets tema er: «Liten og stor»
Tirdag 28.	Felles foreldremøte- dato kommer
Fredag 31.mars	Påskearrangement m/foreldre (ettermiddag)
APRIL	Frist for å levere plan for barnets sommerferie
Man.3 til og med ons.5.	Foreldresamtaler
MAI Tirs.9.Tor.11. Man.15.	Dugnad m/ foreldre over 3 ettermiddager, delta på dato som passer dere best.
Tir.16	Markering av 17.mai m/barna
Fre.19	Barnehagen stengt (jfr.vedtekter)
	Lavvoleir(mai/juni) – dato kommer
JUNI	Sommerfest m/foreldre Overnatting for storklubb- dato kommer Roseseremoni for skolestartere-dato kommer
NB! Fre. 16.	Planleggingsdag- Barnehagen stengt.
JULI	Barnehagen stengt uke 28 og uke 29. Driftsformen kan endres i uke 27 og uke 30 i forbindelse med ferieavvikling

Tvert imot, det er hundre som fins!

Dikt av Loris Malaguzzi, til norsk ved Kari Carlsen og Jan-Erik Sørenstuen

Et barn er laget av hundre.
Barnet har hundre språk
hundre hender
hundre tanker
hundre måter å tenke på
å leke og snakke på

Hundre alltid hundre
måter å lytte på
å undres på og like på
hundre lyster til å forundre seg og like
hundre lyster til å synge og forstå
hundre verdener å oppdage
hundre verdener å finne opp
hundre verdener
å drømme fram

Et barn har hundre språk
(og hundre hundre hundre til)
men frarøves nittini.
Skolen og kulturen
skiller hodet fra kroppen.

Vi ber barnet om:
å tenke uten hender
å handle uten hode
å lytte men ikke snakke
å forstå uten gleden ved
å henføres og overraskes
annet enn til påske og jul.

Man ber dem om:
å bare oppdage
den verden som allerede finns
og av alle hundre
frarøver man dem de nittini andre.

Man sier til dem:
at leken og arbeidet
virkeligheten og fantasien
vitenskapen og fantasteriet
himmelen og jorden
fornuften og drømmene
er hverandres motsetninger.
Vi sier til dem:
at det ikke finnes hundre.
Men barnet sier:
Tvert imot, det er jo hundre som finns!

Godkjennelse av planen:
Daglig leder, Anita H. Hanssen
Barnehagens samarbeidsutvalg
(su) 2022